

Panel Dyfarnu Cymru Adroddiad Blynyddol

Blwyddyn 2023 – 2024

PDC / APW

PANEL DYFARNU CYMRU
ADJUDICATION PANEL FOR WALES

Cynnwys

Rhagair		3
Adran 1	Amdanom ni	4
Adran 2	Perfformiad a Chynnydd	7
Adran 3	Crynodebau o Achosion	11
Adran 4	Blaenoriaethau Busnes	14
Adran 5	Gwariant	15

Rhagair

Dyma fy nawfed adroddiad blynyddol a'm hadroddiad terfynol fel Llywydd Panel Dyfarnu Cymru ("PDC"). Mae'r adroddiad hwn yn ymdrin â'r cyfnod Ebrill – 3 Mawrth 2024.

Ein nod yw sicrhau bod y Panel yn gweithio er budd y cyhoedd drwy ddelio ag unrhyw anghydfodau yn effeithlon ac effeithiol. Rydym yn gwneud pob ymdrech i sicrhau bod pawb sy'n gysylltiedig â'r anghydfod yn teimlo ei fod wedi cael ei ddatrys yn deg o fewn cyfnod mor fyr ag sy'n rhesymol. Rydym yn ymwybodol bod rhaid i'r cyhoedd fod yn hyderus y bydd unrhyw achos o dorri'r Cod Ymddygiad yn cael ei drin yn deg er mwyn cynnal ymddiriedaeth a hyder mewn democratiaeth leol.

Rwyf yn ymwybodol bod fy ngeiriau agoriadol i'r rhagair yn yr adroddiad blynyddol diwethaf yn addo mai hwn fyddai fy adroddiad olaf; ond mae'n anodd rhag-weld y dyfodol ac nid felly y bu yn y pen draw. Neu mewn geiriau eraill, nid yw pethau bob amser yn digwydd yn unol â'r bwriad ac roedd fy ymddeoliad fel Llywydd yn un o'r pethau hynny. Rwyf wrth fy modd yn croesawu fy olynnydd, y Barnwr Meleri Tudur, i'r Panel. Mae'n gyfnod o newid mawr i gyfiawnder yng Nghymru ac rwyf yn gwbl ffyddiog y bydd y Barnwr Tudur yn arwain y Panel yn llwyddiannus drwy ei gyfnod nesaf o 1 Gorffennaf 2024.

Mae'r flwyddyn ddiwethaf hon wedi bod yn brysur i PDC. Nid oes unrhyw un thema sylfaenol wedi deillio o'r achosion yr ydym wedi'u hystyried eleni. Er hynny, mae'n bwysig cydnabod bod lleiafrif bach o gynghorwyr yn eu cael eu hunain yn delio â PDC. O 1254 o gynghorwyr, cafodd achosion ychydig dros 0.5% eu hystyried gan PDC. Ymdriniwyd â mwy ar lefel leol, naill ai drwy benderfyniad lleol neu gan bwyllgorau safonau. Sut bynnag rydym yn barnu hyn, mae'n dangos bod y mwyafrif helaeth o gynghorwyr yn cydymffurfio â'r Cod Ymddygiad neu os oes toriad, ei fod yn fân ac yn hawdd ei gywiro. Hoffwn ddiolch i bawb sy'n ymwneud â gwaith safonau, gan gynnwys swyddogion a chlercod monitro'r cyngor nad ydynt yn cael clod haeddiannol yn aml, ac Un Llais Cymru sy'n helpu i hyfforddi cynghorwyr ar y Cod Ymddygiad, am eu hamser a'u hymdrech wrth helpu aelodau i ddeall eu dyletswyddau.

Nodwyd bod mwy o gynghorwyr yn methu ag ymateb i atgyfeiriadau gan yr Ombwdsmon at y Panel. Trwy fethu ag ymateb, nid yw cynghorwyr i bob pwrpas yn dadlau â'r atgyfeiriad, sy'n fwy tebygol o arwain at wneud penderfyniad ar bapur. Gan fod y broses yn wrthwynebol, os bydd cynghorwyr yn dewis peidio â chymryd rhan, nid oes neb i groesholi tystion a dim gwrandawriad i'w gynnal, er ei bod yn agored i'r Panel gynnal gwrandawriad beth bynnag er mwyn i'w aelodau ofyn cwestiynau neu glywed cyflwyniadau llafar. Cyflawnir yr egwyddor o gyfiawnder agored mewn amgylchiadau o'r fath drwy gyhoeddi'r adroddiad llawn ar y penderfyniad, gan nodi'r rhesymau dros y penderfyniad a'r dystiolaeth y dibynnwyd arni. Y cwestiwn sydd heb ei ateb yw pam y mae cynghorwyr yn dewis peidio ag ymateb; ai oherwydd eu bod wedi ymddiswyddo ac yn credu yn anghywir y bydd hynny'n dod â'r broses i ben? Neu am eu bod yn derbyn adroddiad yr Ombwdsmon? Neu am ryw reswm arall? Gall hwn fod yn faes i'w archwilio yn y dyfodol gan y Fforwm Safonau, Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru neu, yn wir, y Panel ei hun.

Mae croeso i chi ofyn unrhyw gwestiynau neu wneud sylwadau ar unrhyw agwedd ar waith y Panel, neu ar gynnwys yr Adroddiad, a dylid eu cyfeirio yn y lle cyntaf at y Cofrestrydd.

Claire Sharp
Llywydd, Panel Dyfarnu Cymru

Adran 1 – Amdanom ni

Yn yr adran hon:

- Y sail ar gyfer PDC
- Swyddogaeth PDC
- Rheoliadau PDC
- Proses PDC
- Aelodau PDC
- Penodiadau
- Hyfforddiant
- Cysylltu â PDC
- Defnyddio PDC

Y sail ar gyfer PDC

Mae Panel Dyfarnu Cymru (PDC) yn dribiwnlys annibynnol a sefydlwyd i benderfynu ar honiadau o dorri amodau Cod Ymddygiad statudol awdurdod gan aelodau etholedig ac aelodau cyfetholedig o gynghorau sir, bwrdeistrefi sirol a chynghorau cymuned, awdurdodau tân ac awdurdodau parciau cenedlaethol yng Nghymru.

Sefydlwyd PDC o dan Ran III o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000.

Swyddogaeth PDC

Mae Cod Ymddygiad awdurdod yn rhoi i'w aelodau set o safonau a ddisgwylir ganddynt mewn bywyd cyhoeddus. Mae'r cod ymddygiad yn cynnwys amrywiol ofynion o ran sut y dylai aelodau ymddwyn, ac mae'n cynnwys gofynion o ran cydraddoldeb, buddiannau personol a buddiannau rhagfarnus, gwybodaeth gyfrinachol, adnoddau eu hawdurdod a'r angen i osgoi dwyn anfri ar eu swydd neu eu hawdurdod.

Mae gan PDC ddwy swyddogaeth statudol mewn perthynas â thorri'r Cod Ymddygiad:

- ffurfio tribiwnlysoedd achos neu dribiwnlysoedd achos interim (“Tribiwnlysoedd Achos”) i ystyried **atgyfeiriadau** gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, yn dilyn ymchwiliad i honiadau bod aelod wedi methu cydymffurfio â Chod Ymddygiad ei awdurdod; a
- ystyried **apeliadau** gan aelodau yn erbyn penderfyniadau pwyllgorau safonau awdurdodau lleol eu bod wedi torri'r Cod Ymddygiad (“Tribiwnlysoedd Apêl”).

Rheoliadau PDC

Mae PDC yn gweithredu yn unol â'i reoliadau gweithdrefnol a deddfwriaeth gysylltiedig arall. Mae'r rheoliadau'n sicrhau bod pob achos a glywir gan PDC yn cael ei drin yn deg, yn gyson, yn brydlon ac yn gyfiawn. Maent yn sicrhau bod pawb sy'n dod gerbron PDC yn deall yn glir y camau y mae rhaid iddynt eu dilyn er mwyn cyflwyno ffeithiau'r anghydfod a'r dadleuon perthnasol yn effeithiol i PDC. Maent hefyd yn sicrhau bod pob parti mewn achos yn deall dadleuon y parti arall ac yn gallu ymateb iddynt.

Mae gweithdrefnau PDC yn cael eu llywodraethu gan y ddeddfwriaeth ganlynol:

- Deddf Llywodraeth Leol 2000 (fel y'i diwygiwyd);
- Rheoliadau Dyfarniadau gan Dribiwnlysoedd Achos a Thribiwnlysoedd Achos Interim (Cymru) 2001 (fe y'u diwygiwyd), a
- Rheoliadau Archwiliadau Llywodraeth Leol (Swyddogaethau Swyddogion Monitro a Phwyllgorau Safonau (Cymru) 2001 (fel y'u diwygiwyd)).

Proses PDC

Rhaid i unrhyw un sy'n dymuno ymateb i atgyfeiriad gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru neu wneud cais am ganiatâd i apelio i PDC lenwi'r ffurflen berthnasol a'i hanfon at PDC.

Mewn gwrandawriad PDC bydd y panel yn cynnwys cadeirydd sy'n gymwys yn gyfreithiol a dau aelod lleyg. Gall aelodau sydd wedi cymhwyso'n gyfreithiol hefyd eistedd fel aelodau lleyg. Fel arfer, cynhelir gwrandawiadau PDC yn gyhoeddus ac mewn lleoliad sy'n agos at ardal yr awdurdod.

Mae PDC yn cyhoeddi ei benderfyniadau ar ei wefan. Gellir apelio yn erbyn penderfyniadau Tribiwnlysoedd Achos ar seiliau cyfyngedig i'r Uchel Lys. I ddechrau, rhaid ceisio caniatâd gan yr Uchel Lys i gyflwyno apêl iddo.

Mae canllawiau a gwybodaeth lawn am PDC a'i weithdrefnau ar gael ar ei wefan. Fel arall, cysylltwch â thîm gweinyddol PDC i gael rhagor o wybodaeth neu os hoffech dderbyn cyhoeddiadau mewn fformat gwahanol. Mae'r manylion cyswllt i'w gweld ar dudalen 6.

Aelodau PDC

Mae penodiadau i PDC yn cael eu gwneud gan Brif Weinidog Cymru ar ôl ystyried argymhellion a wnaed gan y Comisiwn Penodiadau Barnwrol.

Llywydd

Mae gan y Llywydd gyfrifoldeb barnwrol dros PDC a'i aelodau.

Dirprwy Lywydd

Mae'r Dirprwy Lywydd yn cynorthwyo'r Llywydd ac yn cyflawni dyletswyddau Llywydd os nad yw'r Llywydd yn gallu cyflawni ei ddyletswyddau, dros dro neu'n barhaol.

Aelodau Cyfreithiol

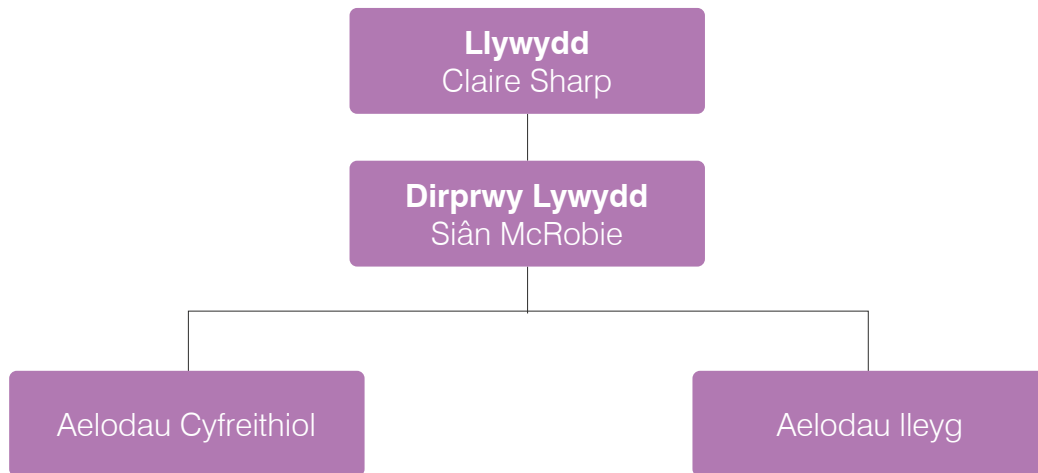
Mae aelodau cyfreithiol yn gyfreithwyr cymwysedig ac yn gyfrifol am gynnal trafodaethau mewn gwrandawiadau ac am gynghori'r tîm gweinyddol ar faterion cyfreithiol. Mae aelodau cyfreithiol yn ysgrifennu penderfyniadau PDC Panel ac yn rhoi cyfarwyddiadau lle bo angen.

Aelodau Lleyg

Mae gan aelodau lleyg ystod eang o wybodaeth a phrofiad sy'n berthnasol i waith PDC.

Y Tîm Gweinyddol

Mae'r dyletswyddau gweinyddol o ddydd i ddydd yn cael eu dirprwyo yn bennaf i'r tîm gweinyddol sy'n delio â'r holl waith papur rhagarweiniol ac yn prosesu'r ceisiadau i PDC. Mae'r tîm gweinyddol yn ymgynghori â'r Llywydd a/neu'r aelodau cyfreithiol ynghylch yr holl bwyntiau cyfreithiol sy'n codi yn ystod y camau rhagarweiniol cyn gwrandawriad achosion, ac yn rhoi gwybod i'r partïon yn ysgrifenedig am y penderfyniadau a'r cyfarwyddiadau. Mae'r tîm gweinyddol yn gweithredu fel pwynt cyswllt ar gyfer cadeiryddion, aelodau a defnyddwyr PDC, ac yn mynychu gwrandawiadau i helpu i sicrhau bod achosion yn mynd rhagddynt yn effeithlon.

Penodiadau

Yn ystod y cyfnod hwn, rydym wedi penodi dau aelod cyfreithiol newydd, a gaiff eu penodi'n Llywydd ac yn Ddirprwy Lywydd yn y flwyddyn ariannol ddilynol.

Cysylltu â PDC

I gysylltu â Thîm Gweinyddol PDC:

Cyfeiriad PDC: Cofrestrydd y Panel
Panel Dyfarnu Cymru
Uned Tribiwnlysoedd Cymru
Blwch Post 100
Llandrindod
LD1 9BW

Rhif ffôn PDC: 03000 259805

E-bost PDC: adjudication.panel@gov.wales

Defnyddio PDC

Mae PDC yn hapus i gyfathrebu â chi yn Gymraeg neu yn Saesneg. Os nad oes neb sy'n siarad Cymraeg ar gael ar unwaith, byddwn yn trefnu i aelod Cymraeg o'r staff eich ffonio chi'n ôl.

Gallwch ddewis cynnal eich gwrandawriad yn Gymraeg neu yn Saesneg. Os nad Cymraeg neu Saesneg yw'ch iaith gyntaf, ac os ydych am siarad eich iaith gyntaf yn ystod y gwrandawriad, gallwn drefnu cyfieithydd. Os bydd angen dehonglwr iaith arwyddion arnoch yn y gwrandawriad, gallwn drefnu hynny.

Gwneir darpariaeth os bydd gennych chi, neu unrhyw un sy'n dod gyda chi i'r gwrandawriad, unrhyw ofnion eraill o ran mynediad a allai effeithio ar ein trefniadau ar gyfer y gwrandawriad.

Er mwyn gallu trefnu i gyfieithwyr/dehonglwyr fod yn bresennol neu er mwyn darparu ar gyfer unrhyw anghenion ychwanegol sydd gan fynychwyr, rhaid rhoi digon o rybudd i'r tîm gweinyddol ymlaen llaw.

Adran 2 – Perfformiad a Chynnydd

Yn yr adran hon:

- Niferoedd ac ystadegau
- Data Gwrandawiadau
- Apeliadau pellach
- Cyflawni yn erbyn dangosyddion perfformiad allweddol
- Cwynion

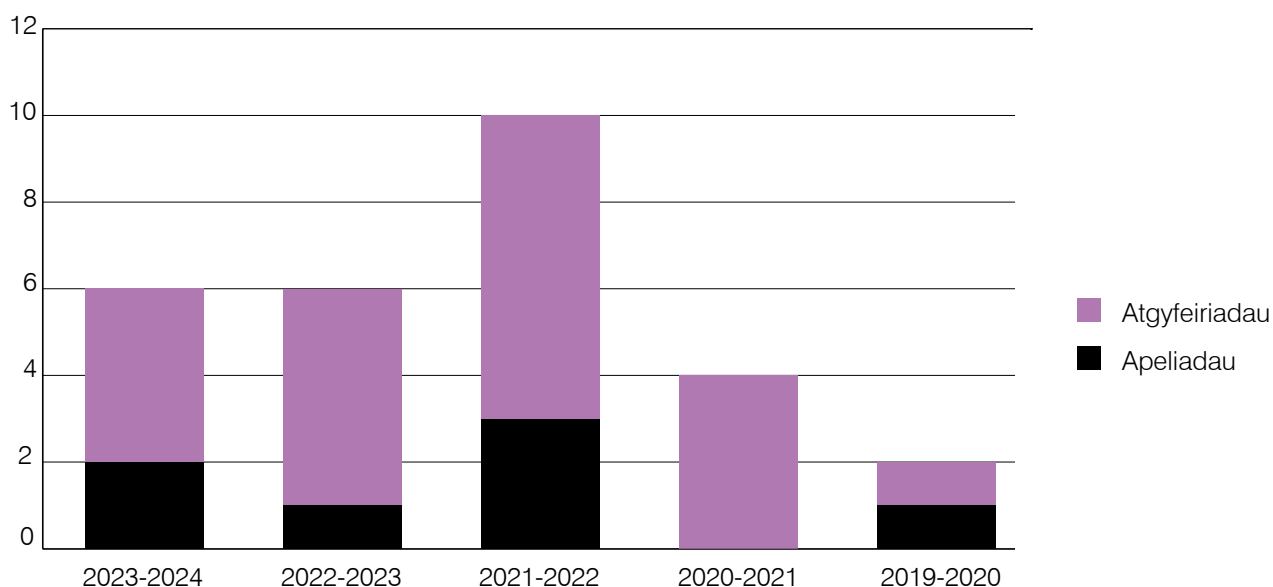
Niferoedd ac Ystadegau

Mae blwyddyn Tribiwnlys yn rhedeg o fis Ebrill i fis Mawrth. Gan fod nifer yr achosion a ddaw i law yn gymharol isel, rhoddir ffigurau am gyfnod o 5 mlynedd i ganiatáu cymharu.

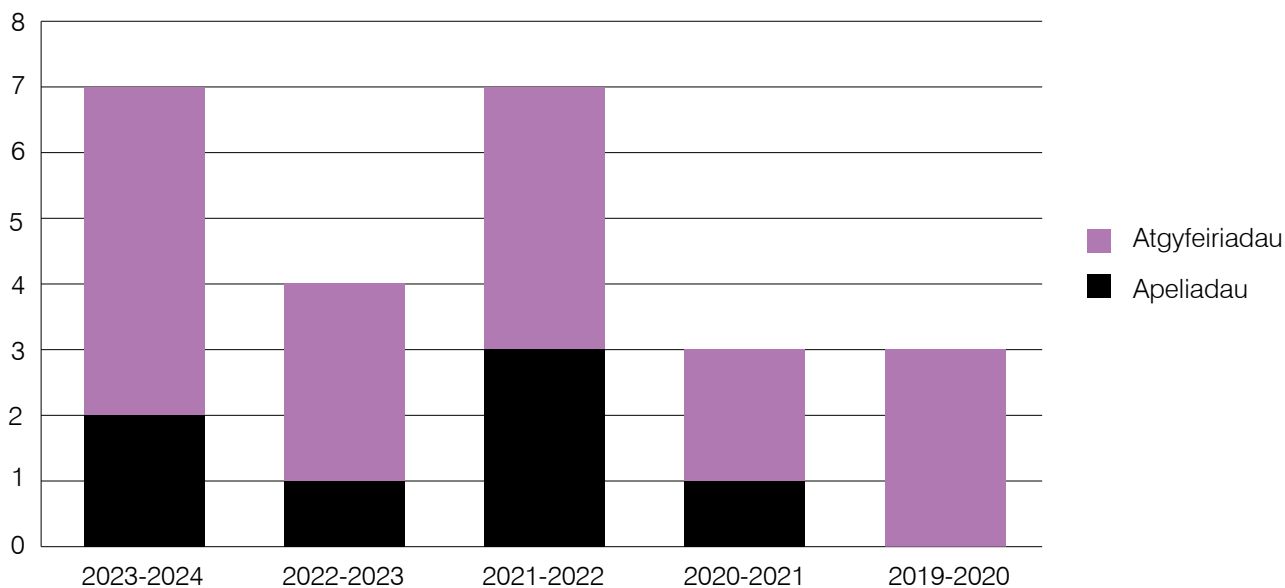
Mae'r ystadegau canlynol wedi'u cydgasglu:

- Nifer yr atgyfeiriadau a'r apeliadau a ddaeth i law
- Y math o geisiadau a ddaeth i law ac a gofrestrwyd
- Nifer y ceisiadau a gwblhawyd yn derfynol
- Canlyniad y ceisiadau.

Graff 2.1: Nifer yr atgyfeiriadau ac apeliadau a ddaeth i law yn ôl blwyddyn Ebrill 2019 – Mawrth 2024

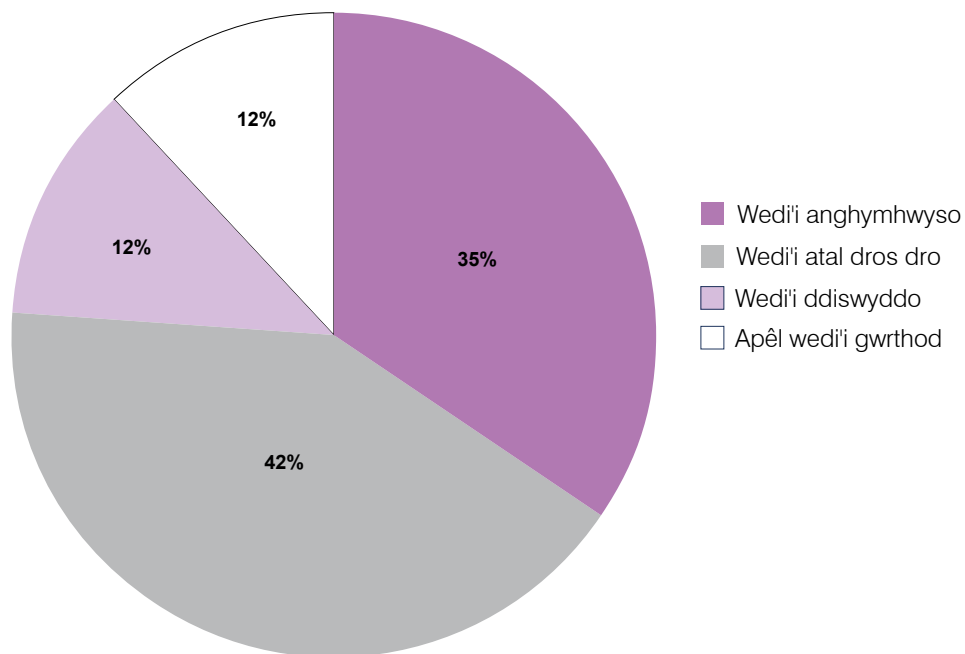

Graff 2.2: Nifer yr atgyfeiriadau ac apeliadau y penderfynwyd arnynt yn ôl blwyddyn Ebrill 2019 – Mawrth 2024

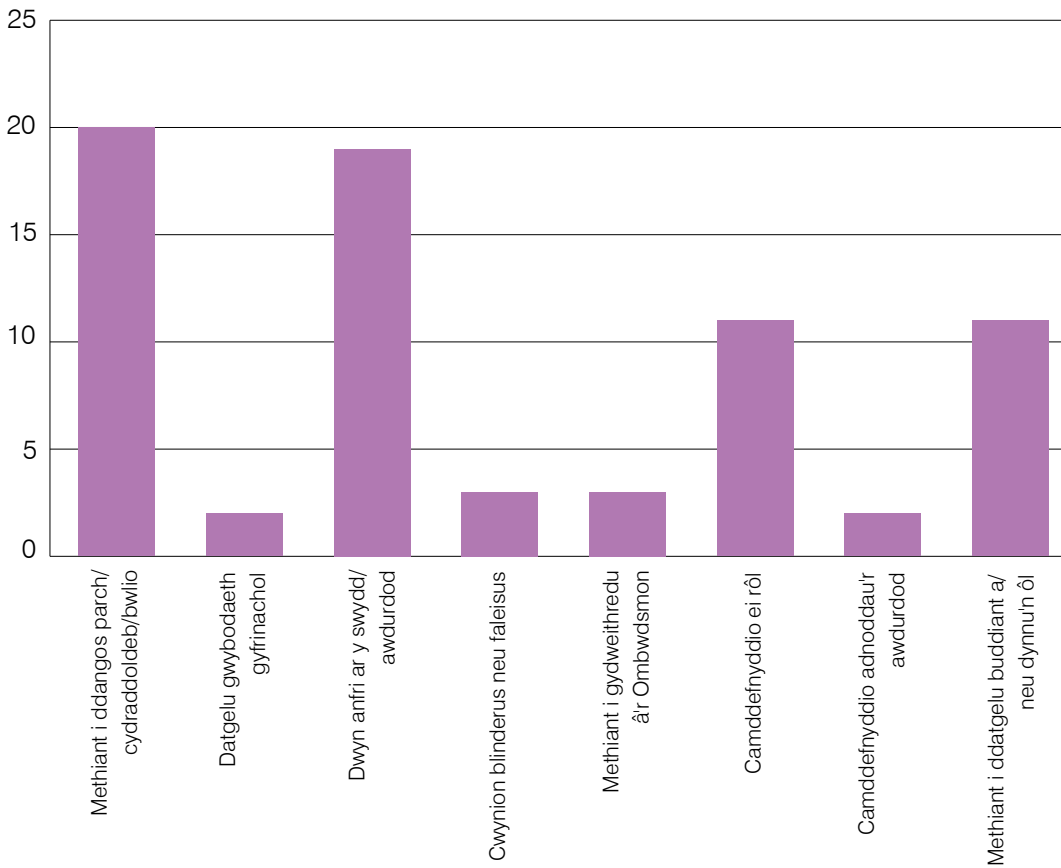
Siart 2.3: Canlyniadau atgyfeiriadau ac apeliadau Ebrill 2019 – Mawrth 2024

Mae'r siart isod yn dangos canlyniadau atgyfeiriadau ac apeliadau a benderfynwyd gan y Panel Dyfarnu dros y pum mlynedd diwethaf.

Graff 2.4: Torri amodau yn ôl math Ebrill 2019 – Mawrth 2024

Data gwrandawiadau

Yn ystod 2023-2024:

Math	Hyd (mewn diwrnodau)
Atgyfeiriadau	5 diwrnod gwrandawriad
Apêl	1 diwrnod gwrandawriad

Cynhaliwyd 0 o gynadleddau rhestru mewn perthynas â'r achosion hyn.

Apeliadau pellach

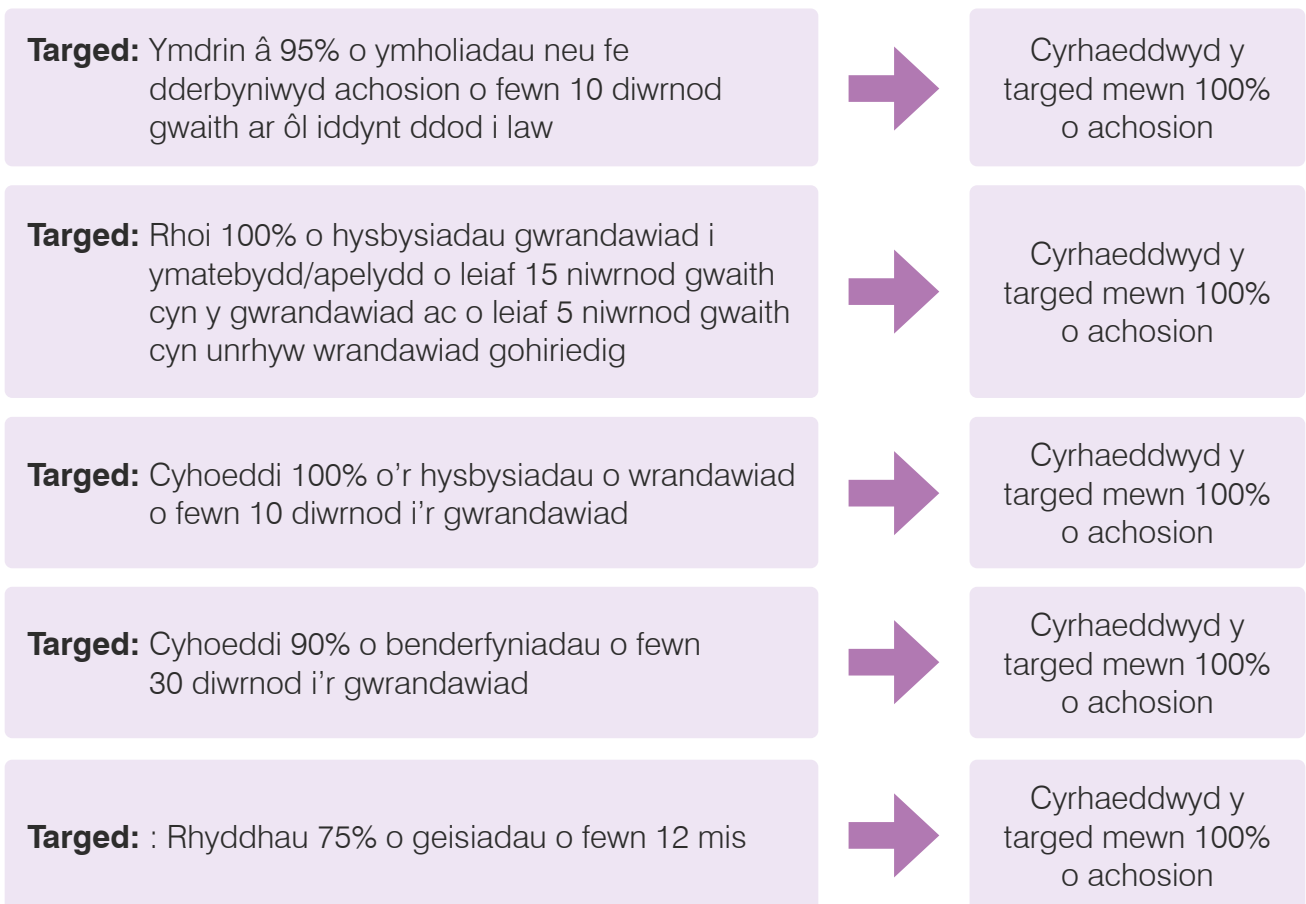
Gellir gwneud cais am ganiatâd i apelio yn erbyn penderfyniad Tribiwnlys Achos neu Dribiwnlys Achos Interim ar seiliau cyfyngedig i'r Uchel Lys. Dros gyfnod yr adroddiad hwn, ni wnaed unrhyw geisiadau am ganiatâd.

Cyflawni yn erbyn dangosyddion perfformiad allweddol

Er mwyn monitro pa mor effeithiol y mae gwasanaethau'n cael eu cyflenwi, mae gennym ddangosyddion perfformiad allweddol sy'n ceisio mesur dwy agwedd allweddol ar ein gwaith; effeithlonrwydd ein gwasanaeth ac ansawdd y gwasanaeth drwy fodlonrwydd cwsmeriaid.

Er mwyn mesur cyflymder ein gwasanaeth, mae gennym gyfres o ddangosyddion perfformiad sylfaenol sy'n seiliedig ar yr amser a gymerir i brosesu cais – o'r adeg y bydd cais yn cyrraedd i'r gwrandawriad neu pan fydd wedi'i gwblhau (gweler isod).

Cyflymder ein gwasanaeth 2023-2024

Cwynion

Ni wnaeth PDC gael na chwblhau unrhyw gwynion ffurfiol yn ystod y cyfnod adrodd o dan sylw.

Adran 3 – Crynodebau o achosion

Yn yr adran hon:

- Atgyfeiriadau
- Materion interim
- Apeliadau

Atgyfeiriadau

APW/015/2022-023/CT

Cyngor Dinas Casnewydd

Yr honiadau oedd bod y cyn-gynghorydd wedi ymddwyn mewn mater y gellid barnu yn rhesymol ei fod yn dwyn anfri ar ei swydd neu'r awdurdod perthnasol. Roedd y cyn-gynghorydd wedi ei euogfarnu o'r drosedd o lithio (ar ôl pledio'n euog), ac roedd cyhoedduswydd sylweddol wedi bod ynghylch yr euogfarn.

Dyfarnodd y tribiwnlys achos yn unfrydol fod y cyn-gynghorydd wedi torri paragraff 6(1) (a) o'r Cod Ymddygiad; er i'r euogfarn ddeillio o ymddygiad yn rhinwedd ei swydd breifat, roedd y cyn-gynghorydd wedi methu ag ennyn hyder yn rôl y Cynghorydd na gwaith yr awdurdod perthnasol wrth atal gweithgareddau o'r fath. Dyfarnodd y Tribiwnlys fod ymddygiad y cyn-gynghorydd wedi dwyn anfri ar ei swydd a'r awdurdod. Ni chanfu'r tribiwnlys achosion ychwanegol o dorri paragraff 6(1)(a) drwy fethiant y cynghorydd i hysbysu'r awdurdod perthnasol o'i fwiad i bledio'n euog neu ei fethiant i ymddiswyddo ar unwaith.

Daeth y tribiwnlys achos i'r casgliad yn unfrydol y dylai'r cyn-gynghorydd gael ei anghymhwysu am naw mis rhag bod neu ddod yn aelod o awdurdod perthnasol.

APW/001/2023-024/CT

Cyngor Cymuned Sant Harmon

Yr honiadau oedd bod y cyn-gynghorydd wedi ymddwyn mewn mater y gellid barnu yn rhesymol ei fod yn dwyn anfri ar ei swydd neu'r awdurdod perthnasol.

Honnir hefyd ei fod hefyd wedi ymddwyn yn y fath ffordd er mwyn creu mantais iddo'i hun neu i osgoi anfantais iddo'i hun.

Roedd Archwilio Cymru wedi cyflwyno adroddiad ar yr awdurdod perthnasol, lle'r oedd yn beirniadu'r cyngor ac unigolion, gan gynnwys y cyn-gynghorydd a oedd yn gadeirydd. Canfu Archwilio Cymru fod y cyn-gynghorydd wedi ceisio ei gamarwain i guddio llywodraethu gwael yn y cyngor a lleihau'r feirniadaeth debygol o'i ymddygiad ei hun. Gwnaed hyn mewn cysylltiad â gwariant arian y cyngor; canfuwyd bod y cyn-gynghorydd wedi methu ag esbonio sut y cyflwynwyd dogfen, a oedd, yn ôl honiad anghywir, yn hysbysiad tendro gwreiddiol, i Archwilio Cymru. Ni ddyfarnodd y tribiwnlys fod y cyn-gynghorydd wedi creu'r hysbysiad, ond fe ddyfarnodd ei fod wedi rhoi disgrifiadau hollol wahanol am yr hyn a oedd wedi digwydd a'i fod wedi ceisio camarwain Archwilio Cymru. Dyfarnodd y Tribiwnlys hefyd fod y cyn-gynghorydd wedi camarwain Archwilio Cymru ynghylch a oedd dogfen wedi ei chymeradwyo gan y Cyngor ar ôl iddi gael ei diwygio.

Dyfarnodd y tribiwnlys achos yn unfrydol fod ymdrechion y cyn-gynghorydd i gamarwain Archwilio Cymru wedi dwyn anfri ar ei swydd a'r awdurdod perthnasol, a'i fod wedi gwneud hynny er budd iddo'i hun ac i gyflwyno darlun mwy cadarnhaol o arferion llywodraethu a chyfrifyddu'r cyngor. Dyfarnodd y tribiwnlys fod yr ymddygiad yn fwriadol a'i fod yn torri paragraffau 6(1)(a) a 7(a) o'r Cod Ymddygiad. Daeth y tribiwnlys achos i'r casgliad yn unfrydol y dylai'r cyn-gynghorydd gael ei anghymhwysu am 15 mis rhag bod neu ddod yn aelod o awdurdod perthnasol.

APW/013/2022-023/CT

Cyngor Sir Powys

Yr honiadau oedd bod y cyn-gynghorydd wedi torri sawl paragraff o'r Cod Ymddygiad drwy gamymddwyn parhaus.

Roedd y cyn-gynghorydd wedi anfon nifer mawr o e-byst at wahanol aelodau a swyddogion o fewn yr awdurdod perthnasol ar nifer o faterion, gan wneud honiadau o lygredd a chwynion eraill. O ganlyniad, rhoddodd y cyngor ymateb ysgrifenedig manwl i'r cyn-gynghorydd (gan ganfod bod y cwynion heb deilyngdod) a gofynnodd iddi beidio ag ailadrodd honiadau o'r fath heb dystiolaeth i'w cefnogi. Cafodd y cyn-gynghorydd ei gyfeirio at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru a gofynnwyd iddo beidio â chysylltu â neb o dan lefel Pennaeth Gwasanaeth yn y cyngor i reoli ei gohebiaeth.

Anwybyddodd y cyn-gynghorydd y cyngor, a pharhaodd i anfon nifer mawr o e-byst at amrywiaeth o aelodau a swyddogion, gan wneud cwynion tebyg, a chan fynnu cael atebion ar yr un diwrnod ag anfon ei negeseuon e-bost. Rhoddodd y cyngor un pwynt cyswllt i'r cyn-gynghorydd i ddelio â'i gohebiaeth a'i hatgoffa y gellid ystyried ei hymddygiad fel aflonyddu. Dywedwyd wrth y cyn-gynghorydd fod y cyngor yn treulio amser ac adnoddau sylweddol yn delio â'i chwynion dro ar ôl tro a bod ei hymddygiad yn cael ei ystyried yn fygythiol. Parhaodd y cyn-gynghorydd i wneud cwynion a mynnu cael ymatebion, tra'n gwrthod derbyn yr atebion a roddwyd.

Gwnaeth y cyn-gynghorydd mewn cyfarfod llawn o'r Cyngor sylwadau difriol yn gyhoeddus am y cyngor a'r swyddogion, gan enwi un yn benodol, gan ddweud nad oedd yn werth y tâl yr oedd yn ei gael a'i fod wedi ei bwlio. Yn ogystal, canfuwyd bod y cyn-gynghorydd wedi datgelu gwybodaeth gyfrinachol a ddarparwyd iddi fel cynghorydd i drydydd partion ac aelodau eraill ar dri achlysur o leiaf.

Dyfarnodd y tribiwnlys achos yn unfrydol fod y cyn-gynghorydd wedi torri paragraffau 4(b), 4(c), 5(a), 6(1)(a), 6(1)(d), 7(b)(i) a 7(b)(iv) o'r Cod Ymddygiad. Daeth i'r casgliad yn unfrydol y dylai'r cyn-gynghorydd gael ei anghymhwysu am 18 mis rhag bod neu ddod yn aelod o awdurdod perthnasol.

APW/0002/2023-024/CT

Cyngor Cymuned y Mwmbwls

Yr honiadau oedd bod y cyn-gynghorydd wedi ymddwyn mewn mater y gellid barnu yn rhesymol ei fod yn dwyn anfri ar ei swydd neu'r awdurdod perthnasol.

Roedd y cyn-gynghorydd wedi cam-drin dau unigolyn ar dudalen Facebook gyhoeddus. Mae'n ymddangos bod cysylltiad â'i rôl fel cynghorydd o'r geiriau a gafodd eu cyfnewid, a dilëwyd y geiriau hynny yn ddiweddarach. Ymddiswyddodd y cyn-gynghorydd hefyd o'i rôl fel cynghorydd ychydig o oriau ar ôl postio'r geiriau ar Facebook. Roedd yr iaith a ddefnyddiwyd gan y cyn-gynghorydd yn sarhaus ac yn ddifriol tuag at yr unigolion.

Dyfarnodd y tribiwnlys achos nad oedd y cyn-gynghorydd wedi bwriadu rhoi'r argraff ei bod yn gweithredu yn rhinwedd ei swydd fel cynghorydd wrth gam-drin y ddau unigolyn, a'i bod wedi gweithredu yn rhinwedd ei swyddogaeth bersonol. Daeth i'r casgliad bod y geiriau a gafodd eu cyfnewid yn ymwneud yn bennaf â gelyniaeth hanesyddol a phersonol rhwng y rhai o dan sylw, ac er na ellid goddef yr iaith o dan unrhyw amgylchiadau, nid oedd yn dwyn anfri ar swydd cynghorydd na'r awdurdod perthnasol. Gellir priodoli'r dyfarniad hwn i'r canlynol: oherwydd natur y geiriau a gafodd eu cyfnewid, byddai darlennydd rhesymol yn dod i'r casgliad bod anghydfod preifat arbennig o annymunol yn cael ei wyntyllu'n gyhoeddus. Roedd yn ddigwyddiad unigol a ddilynwyd gan ymddiswyddiad cyflym heb unrhyw sylw gan y wasg.

Dyfarnodd y tribiwnlys achos yn unfrydol nad oedd paragraff 6(1)(a) o'r Cod Ymddygiad wedi'i dorri.

Materion interim

Yn ogystal, deliodd y Panel â thribiwnlys achos interim. Ni ddarperir manylion yn yr adroddiad hwn gan y bydd tribiwnlys achos llawn yn delio â'r achos yn y flwyddyn ariannol nesaf.

Apeliadau

APW/003/2023-024/AT

Cyngor Cymuned y Mwmbwls

Daeth apêl i law yn erbyn penderfyniad y pwyllgor safonau fod y cyn-gynghorydd wedi torri'r Cod Ymddygiad. Cyfyngwyd seiliau'r apêl i'r cwestiwn a oedd y ffeithiau fel y'u canfuwyd yng nghyfarfod y pwyllgor safonau yn cadarnhau yn ôl pob tebyg fod y cyn-gynghorydd wedi gwneud cwynion gwacsaw, maleisus a blinderus, a oedd y canfyddiadau, yn eu crynswth, yn dangos bod y cyn-gynghorydd wedi torri paragraffau 6(1)(a) a 6(1)(d) o'r Cod Ymddygiad, ac os canfuwyd bod y Cod Ymddygiad wedi'i dorri, a roddwyd sêl bendith i'r gosb o geryddu.

Dyfarnodd y tribiwnlys apêl yn unfrydol fod y ffeithiau a ganfuwyd gan y pwyllgor safonau wedi cadarnhau bod y ffeithiau a ganfuwyd yng nghyfarfod y pwyllgor safonau wedi cadarnhau bod y cyn-gynghorydd wedi gwneud cwynion gwacsaw, maleisus a blinderus. Canfuwyd bod y cwynion yn gwynion am benderfyniadau'r cyngor a'u bod wedi'u gwneud heb geisio unrhyw gyngor am y Cod Ymddygiad er mwyn deall nad oedd yn briodol cwyno am benderfyniadau'r cyngor yn y fath fodd. Dyfarnodd y tribiwnlys apêl ymhellach fod y cwynion sy'n weddill wedi bod yn faleisus ac yn flinderus, yn ogystal â gwacsaw, wrth i'r cyn-gynghorydd fethu â dilyn y canllawiau yr oedd hi wedi'u cael a'i bod wedi gwastraffu amser ac adnoddau'r Ombwdsmon ar gwynion a wnaed heb sail ddigonol. Ni wnaed y cwynion er budd y cyhoedd. Nododd y tribiwnlys apêl hefyd fod y cyn-gynghorydd yn fodlon torri cyfrinachedd mewn ffordd fwriadol a difrifol.

Dyfarnodd y tribiwnlys apêl yn unfrydol fod y cyn-gynghorydd wedi torri paragraffau 6(1)(a) a 6(1)(d) o'r Cod Ymddygiad, ac fe roddodd sêl ei fendith i'r cerydd a osodwyd gan y pwyllgor safonau. Ychwanegodd ei fod yn pryderu bod y cyn-gynghorydd wedi sôn droeon am ei phenodiad fel Ynad Heddwch cyfredol ond ei bod wedi ymddwyn mewn ffordd a ganfuwyd yn amhriodol i rywun â swydd farnwrol.

APW/005/2023-024/AT

Gwrthodwyd un cais am ganiatâd i apelio gan y Llywydd ar y sail nad oedd ganddo obaith rhesymol o lwyddo.

Adran 4 – Blaenoriaethau Busnes

Yn yr adran hon:

- Blaenoriaethau busnes ar gyfer 2024-2025

Mae'n bwysig bod PDC yn parhau i ddatblygu er mwyn darparu'r gwasanaeth gorau posibl i'n cwsmeriaid. Mae'r adran hon yn ymwneud â sut y bydd PDC yn adeiladu ar ei lwyddiannau drwy ganolbwyntio ar flaenoriaethau busnes a'n hymrwymiad i'n cwsmeriaid.

Blaenoriaethau Busnes 2024-2025

- Cynllunio a darparu digwyddiad hyfforddiant i'r holl aelodau;
- Parhau i ddarparu gwasanaeth effeithiol ac effeithlon, gan fodloni dangosyddion perfformiad allweddol;
- Yn dilyn canlyniad adroddiad Comisiwn y Gyfraith ar driwlynlysoedd Cymru a'r adolygiad o'r Fframwaith Moesegol, a Phapur Gwyn Llywodraeth Cymru mewn ymateb, rhoi unrhyw newidiadau ag sy'n ofynnol gan y ddeddfwrfa ar waith.

Adran 5 – Gwariant

Yn yr adran hon:

- Gwariant ar gyfer 2023-2024

Gwariant ar gyfer 2023-2024

Cynnwys	Swm
Ffioedd a Threuliau Aelodau (achosion a hyfforddiant)	£33,593
Digwyddiadau tribiwnlys (costau gwrandawriad a chostau eraill)	£270
Cyfanswm	£33,863

Wedi'i dalgrynnu i'r £1 agosaf